

Oponentský posudek diplomové práce

Milana Pavlíčka „Mytologické a mýtovorné rysy Hvězdných válek a specifika jejich příběhů coby příběhu na pokračování“

Jak autor konstatuje na začátku první kapitoly své práce, *Star Wars* se „obecně přisuzuje status moderního mýtu“, je proto logické, že právě tato filmová série se může stát vhodným materiálem pro analýzu „mýtovorných rysů“. Směřování práce poté autor dále specifikuje na dva cíle - na „popis toho, jak byly narativy vnímány ve svém dobově společenském kontextu a jak se toto vnímání proměňovalo“, a na „narrativní analýzu cyklu z hlediska motiviky, tematiky a narrativních schémat příznačných jednak pro mýty a jednak pro příběhy na pokračování“.

Zvolenému záměru odpovídá kompozice práce, čtyři kapitoly představují čtyři perspektivy „mýtovorné“ analýzy – Mythos, Mythopoeia, Monomýtus, Demytizace – přičemž všemi prostupují obě směřování práce, analýza mýtického a mytologizujícího narativu i jeho recepcí. I z tohoto komponování vyplývá, že si je autor vědom problematičtějšího vymezení pojmu mýtus (mythos), a proto jeho definici, usazení a možným (dez)interpretacím věnuje značný prostor. Především v první kapitole Mythos konfrontuje různá pojetí tohoto pojmu. Ostatně analýza sekundární literatury a její kritická komparace patří k největším přednostem předkládané práce. Po precizní definici stěžejních pojmů (mimo mýtu ještě komparace formalistické dichotomie fabule a syžetu se strukturalistickou diádou historie/recit a discourse) a Volkově konceptu příběhu, v němž autor metodologicky svou diplomovou práci ukotvuje, se v druhé kapitole Mythopoeia pouští do analýzy kulturního (a vlastně i kultovního) kontextu vzniku *Star Wars*. Na základě této analýzy autor jednak vysvětluje předpoklady pro mýtickou i mytologizující recepci Lucasovy série, jednak definuje jakousi kulturní encyklopedii *Star Wars*. V třetí kapitole Monomýtus následuje analýza možných mýtických a mytologizujících čtení *Star Wars*, především na pozadí konceptu Josepha Campbella. V závěrečné části autor odhaluje – demytizuje – „inspirační zdroje, které se účastnily na výstavě série“, sleduje jednotlivé verze scénářů, Lucasovy komentáře, apod.

Ze všech částí zřetelně vystupuje, a to je třeba u diplomové práce vždy ocenit, autorovo osobní ponoření do tématu, pečlivá obeznámenost s tématem a orientace v širších souvislostech (např. v dějinách americké kinematografie). To, co je největším kladem práce – pevná a precizní opora v sekundární literatuře -, je zároveň i hlavním problémem. Analýza a kritické komparace jednotlivých konceptů mýtu, mytizace a mytologizace i konkrétních

interpretací *Star Wars* skutečně dokládají autorovo rozumějící a kritické čtení, ale jejich hloubka i šíře dost upozadují autorovy vlastní interpretace. Té se dostává prostoru především v konfrontaci zvolených konceptů. V této souvislosti je třeba ocenit přílohu věnovanou překladatelským problémům. Ale už fakt, že tento „osobní“ příspěvek k tématu autor zařadil pouze do přílohy, aspekt vlastní, autorské interpretace dost upozaduje. I vzhledem k povaze analyzovaného materiálu bych čekala větší interpretační smělost (a možná i radost z možné nadinterpretace, ke které podobný typ popkulturního vyprávění snad dokonce vybízí). Například při konfrontaci psychologizující kastrovní interpretace Gorgona (str. 65-67) a biblického čtení Ann Lancashire (str. 68) dochází autor k závěru: „Pokud nic jiného, necht' je nám ideové rozpětí mezi interpretacemi Gorgona a Lancashire(ové) ilustrací toho, jak ochotně se tyto příběhy propůjčují recipientově nakládání s nimi.“(str. 68) Ale nemůže to znamenat právě i „něco jiného“? Změní se mýtotvorný potenciál příběhu, pokud Campbellovo psychologizující čtení nahradíme biblickým? Přináší biblický mýtus jiné prvky než ten „klasický“? V celé sérii jsou například četné odkazy na parzivalovský mýtus (který těžší spíš z mýtu křesťanského, než „klasického“) – funguje stejně jako zmiňované paternalistické příběhy? Dílčí závěry rovněž vybízejí k řadě teoretických otázek. Několikrát se například zmiňuje podíl „šestákové“ literatury na konstruování příběhu *Star Wars* – liší se nějak schematičnost, která vyplývá z mytického (mytologického) narativu, a schematičnost, s níž pracuje „šestákové“ vyprávění? Pojem kultovního příběhu je sice „zprofanovaný a významově vyprázdněný“ (str.75), ale právě *Star Wars* přímo vybízejí k detailnější analýze procesu této profanisace. Jak se „mytické“ a kultické mění v „kultovní“? Naopak slibovaná analýza příběhů na pokračování zůstává především ve sféře konkrétní analýzy jednotlivých postupů, geneze i recepce Lucasovy série a teoretický horizont není tak zřejmý. Jak (ne)odpovídají *Star Wars* například Ecově konceptu seriality?

Podstatné však je, že všechny zmíněné otázky (a mnoho dalších) z předkládané práce implicitně vyplývají. Cílem a ambicí předkládané práce nebyla autorská interpretace *Star Wars*, ale analýza mýtotvorných rysů, respektive, byť to není deklarováno explicitně, analýza různých aspektů moderního mýtu, a to se autorovi skutečně podařilo – jak v rovině čtení konkrétního popkulturního textu, tak v pokusu předložit a systematizovat možná teoretická východiska pro toto čtení. Vzhledem k tomu navrhuji hodnocení práce známkou **výborně**.